

COUR DE JUSTICE

BENELUX

GERECHTSHOF

~

A 2022/2/4

**ZAAK : A 2022/2 – ROGER-DE-BRANDT / WOONINSPECTEUR VAN HET
VLAAMS GEWEST**

**CONCLUSIE VAN MW. R. MORTIER PLAATSVERVANGEND ADVOCaat-GENERAAL BIJ HET
BENELUX-GERECHTSHOF**

GRIFFIE

Regentschapsstraat 39
1000 BRUSSEL
TEL. (0) 2.519.38.61
curia@benelux.be

www.courbeneluxhof.be

GREFFE

39, Rue de la Régence
1000 BRUXELLES
TÉL. (0) 2.519.38.61

**Zaak A 2022/2 – Roger De Brandt – Wooninspecteur van het Vlaams
Gewest**

**Conclusie van de Plaatsvervangend advocaat-generaal bij het Benelux-
Gerechtshof**

In de zaak van:

Roger De Brandt, wonende te 2550 Kontich, Boskapelweg 2, ingeschreven in het rijksregister onder het nummer 56.05.08-289-03,

Eisende partij in het geding voor het Hof van Cassatie,

Vertegenwoordigd door Meester Sigfried Sergeant, advocaat, met kantoor te 8200 Sint-Andries, Gistelse Steenweg 340, waar de eisende partij woonplaats kiest,

tegen

Wooninspecteur van het Vlaams Gewest, met kantoor te 1000 Brussel, Havenlaan 88, bus 22,

Verwerende partij in het geding voor het Hof van Cassatie,

Vertegenwoordigd door Meester Bruno Maes, advocaat bij het Hof van Cassatie, met kantoor te 1170 Brussel, Terhulpensesteenweg 177/7, waar de verwerende partij woonplaats kiest.

I. Procedure voor het Hof

Het Hof van Cassatie van België heeft bij arrest van 7 april 2022 (AR C.21.0287.N) één prejudiciële vraag gesteld aan het Benelux -Gerechtshof.

II. Feiten en antecedenten van het geding

Bij vonnis van 24 maart 2015 werd door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen aan de eisende partij het bevel opgelegd om aan zeven onroerende goederen een andere bestemming te geven, dan wel ze te slopen, binnen een termijn van één jaar na de uitspraak, onder verbeurte van een dwangsom van 150 euro per dag vertraging en met een maximum van 75.000 euro per onroerend goed.

De verwerende partij liet bij gerechtsdeurwaardersexploot van 30 mei 2016 een eerste bevel tot betaling betekenen van 57.900,67 euro aan verbeurde dwangsommen voor de periode van 24 maart 2016 tot 27 mei 2016 en dit met

betrekking tot zes van de zeven onroerende goederen van de eisende partij, vermeerderd met diverse uitvoeringskosten.

Vijf van de zeven onroerende goederen werden bij notariële akte van 3 oktober 2016 door de eisende partij verkocht.

Met een tweede bevel tot betaling van 28 oktober 2016 maande de verwerende partij de eisende partij aan tot betaling van 75.474,75 euro aan dwangsommen die verbeurden in de periode van 24 maart 2016 tot 27 oktober 2016, meer uitvoeringskosten. De dwangsommen werden berekend per onroerend goed voor elke dag vertraging in de betreffende periode "*doch beperkt tot het maximum van 75.000 euro*". Deze beperking tot het maximum van 75.000 euro voor alle onroerende goederen samen hernam de verwerende partij niet meer vanaf een derde bevel tot betaling van 25 januari 2017. Nadien liet de verwerende partij telkens binnen een termijn van zes maanden een bevel tot betaling betekenen.

De verwerende partij liet op 25 juli 2019 uitvoerend beslag onder derden leggen. De eisende partij tekende daartegen verzet aan en vorderde de opheffing van het beslag ten belope van de "*verjaarde som van 201.300 euro*".

De beslagrechter te Antwerpen verklaarde dit verzet bij beschikking van 28 januari 2020 ongegrond.

De eisende partij tekende hoger beroep aan tegen deze beschikking en vorderde de opheffing van het uitvoerend beslag onder derden voor een bedrag van 121.200 euro omdat de dwangsommen ten belope van dit bedrag waren verjaard.

Bij arrest van 16 november 2020 verklaarde het hof van beroep te Antwerpen het hoger beroep ongegrond. De appelrechters oordelen dat elk bevel tot betaling een stuiting van de verjaring teweeg bracht voor de reeds verbeurde dwangsommen. Bijgevolg werd de verjaring van de verbeurde dwangsommen uiteindelijk ten belope van het maximum van 450.000 euro geldig gestuit, zelfs als geen stuitende werking wordt toegekend aan het tweede bevel van 27 oktober 2016 voor een hoger bedrag dan 75.000 euro. Het hof meende dat het gegeven dat in het tweede bevel tot betaling ten onrechte gewag werd gemaakt van een beperking tot maximum 75.000 euro, terwijl dat maximum per onroerend goed gold, niet kan beletten dat het maximum van 450.000 euro nog zou worden bereikt.

Voor het Hof van Cassatie voert de eisende partij in essentie aan dat de rechter bij de beoordeling of het maximumbedrag is bereikt, alle verbeurde dwangsommen in aanmerking moet nemen, met inbegrip van deze die verjaard zijn. De eisende partij verwijt de appelrechters te beslissen dat ongeacht het bedrag van de verjaarde dwangsommen, hoe dan ook niet-verjaarde dwangsommen ten belope van het maximum van 450.000 euro konden worden aangerekend.

Het Hof van Cassatie oordeelt dat het middel de vraag doet rijzen of, in geval de dwangsomrechter een bedrag heeft bepaald waarboven de dwangsom niet meer

wordt verbeurd, de verbeurde, maar verjaarde dwangsommen mee in rekening moeten worden gebracht om te bepalen of het gestelde maximumbedrag bereikt is, en het antwoord hierop een uitleg vergt van artikel 2 van de Eenvormige Wet betreffende de dwangsom.

Dienvolgens stelt het Hof van Cassatie van België de volgende prejudiciële vraag aan het Benelux-Gerechtshof :

In geval de dwangsomrechter een bedrag heeft bepaald waarboven de dwangsom niet meer wordt verbeurd, moeten dan de verbeurde, maar verjaarde dwangsommen mee in rekening worden gebracht om te bepalen of het gestelde maximumbedrag van de dwangsom bereikt is?

III. Beoordeling

A) Ontvankelijkheid

De prejudiciële vraag komt ontvankelijk voor, hetgeen overigens niet door de partijen wordt betwist.

B) Ten gronde

1. De prejudiciële vraag raakt enerzijds aan de mogelijkheid voor de dwangsomrechter om overeenkomstig artikel 2 van de Eenvormige Wet betreffende de dwangsom van 26 november 1973¹ een bedrag te bepalen waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd, en raakt anderzijds aan de verjaring van een verbeurde dwangsom zoals geregeld in artikel 7, eerste lid, van de Eenvormige Wet.

Uit de samenhang tussen deze twee artikelen, alsook uit het instituut van de dwangsom zelf, zoals het in de Eenvormige Wet, met onder meer de artikelen 2 en 7, vorm krijgt, volgt mijns inziens een bevestigend antwoord op de prejudiciële vraag, te weten dat verbeurde maar verjaarde dwangsommen mee in rekening te brengen zijn om te bepalen of het gestelde maximumbedrag van de dwangsom is bereikt.

Deze conclusie steunt op volgende gronden.

2. Vooreerst is er een tekstargument.

Artikel 2 van de Eenvormige Wet bepaalt *in fine* dat de rechter die een dwangsom per tijdsseenheid of overtreding vaststelt, eveneens een bedrag kan bepalen "*waarboven geen dwangsom meer verbeurd wordt*".² "*Verbeurd*" valt in deze niet te lezen als enkel "*geïncasseerd*".³ De rechter bepaalt immers volgens de tekst van

¹ Hierna "Eenvormige Wet".

² Zie ook: artikel 1385ter van het Belgische Gerechtelijk Wetboek, artikel 611b van het Nederlandse Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en artikel 2061 van de Luxemburgse Code civil.

³ Conclusie adv-gen mr. VRANKEN, overweging 9, voor HR 1 juli 1994.

artikel 2 een maximum aan te verbeuren dwangsommen, maar geen maximum aan in te vorderen dwangsommen.⁴

Artikel 7, eerste lid, van de Eenvormige Wet bepaalt dat een dwangsom verjaart door verloop van zes maanden na de dag waarop zij is verbeurd.⁵ De tekst van artikel 7 maakt duidelijk dat de verjaring van een dwangsom niet raakt aan het feit dat die dwangsom is verbeurd. De ingetreden verjaring neemt niet weg dat de dwangsom voordien is verbeurd of anders gezegd, dat de dwangsom voordien verschuldigd is geworden omdat de hoofdveroordeling niet is gerespecteerd. Het is pas wanneer een dwangsom is verbeurd dat er ook sprake kan zijn van verjaring. De tekst van artikel 7 van de Eenvormige Wet strookt dan ook met het effect van een ingetreden verjaring. Verjaring ontnemt de dwangsom niet zijn verbeurd karakter, doch wel zijn opeisbaarheid in rechte, te weten de mogelijkheid om hem in rechte in te vorderen.⁶ Dit staat er niet aan in de weg dat een verbeurde en dus verschuldigde dwangsom ondanks zijn verjaring wel nog kan worden betaald als natuurlijke verbintenis.⁷

Uit de samenhang tussen de artikelen 2 en 7, eerste lid van de Eenvormige Wet volgt dus dat het maximumbedrag enkel kan zijn samengesteld uit daadwerkelijk verbeurde dwangsommen, ongeacht of deze omwille van een ingetreden verjaring niet langer in rechte in te vorderen zijn.

3. Naast het voormelde tekstargument geeft ook het instituut van de dwangsom, zoals dat in de Eenvormige Wet vorm is gegeven, aan dat het maximumbedrag bestaat uit verbeurde dwangsommen, ongeacht of de verjaring ervan is ingetreden.

3.1 De Eenvormige Wet vertrekt van de vaststelling dat elke schuldeiser het recht heeft om van zijn schuldenaar de nakoming in natura van diens verbintenis te eisen, maar dat hij in de praktijk veelal genoegen moet nemen met een vervangende prestatie. Om die nakoming in natura toch op de voorgrond te houden, maakt de Eenvormige Wet het mogelijk om aan de hand van een dwangsom de schuldenaar op indirecte wijze te dwingen om de hoofdveroordeling, die niet strekt tot betaling van een geldsom, na te komen.⁸ In dezelfde beweging verhoogt een dergelijke

⁴ Gent 13 januari 2009, *TGR-TWVR* 2010, 94, *P&B* 2010, 175; Rb. Oost-Vlaanderen, afd. Gent 24 januari 2017, *RW* 2017-18, 587; Gerh. Arnhem-Leeuwarden 21 juni 2016, *NJF* 2016/328; K. WAGNER, *Dwangsom* in *APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 36.

⁵ Zie ook: artikel 1385octies van het Belgisch Gerechtelijk Wetboek, artikel 611 g, 1, van het Nederlandse Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en artikel 2066 van de Luxemburgse Code civil.

⁶ Cass. 14 mei 1992, AR nr.9353, *Arr.Cass.* 1991-92, nr.479, *Pas.* 1992, 798; Cass. 25 september 1970, AR *Arr.Cass.* 1971, 78, *JT* 1971, 58, *Pas.* 1971, 65, *RCJB* 1972, 5, noot J. LINSMEAU, *Rec.gén.enr.not.* 1971, 233, *RW* 1970-71, 845; Rb. Noord-Nederland 16 februari 2021, rechtspraak.nl; REA Oost-Vlaanderen, afd. Gent 24 januari 2017, *RW* 2017-18, 587.

⁷ G.L. BALLON, *Dwangsom* in *APR*, Gent, Story, 1980, 96-97; G. BALLON, "De verjaring van de dwangsom", *TBH* 1988, 5; M. MARCHANDISE, *De Page, Traité de droit civil belge*, VI, *La prescription*, Brussel, Bruylant, 2014, 488, voetnoot 1989; K. WAGNER, *Dwangsom* in *APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 161-164.

⁸ Gemeenschappelijke memorie van toelichting bij de Eenvormige Wet, Hoofdstuk III. Zie ook: E. DIRIX, *Beslag* in *APR*, Mechelen, Kluwer, 2018, 17-18; E. DIRIX, "Executieproblemen met betrekking tot de dwangsom" in E. DIRIX (ed.), *De dwangsom, Jura Falconis* 1999, 37; M.L. STORME, "Een revolutionaire hervorming: de dwangsom", *TPR* 1980, 224; K. WAGNER, *Dwangsom* in *APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 7.

dwangsom het gezag van rechterlijke uitspraken. Zo komt een dwangsom niet alleen het private belang van de schuldeiser maar ook het algemeen belang ten goede.⁹ Aldus raakt het instituut van de dwangsom de openbare orde.¹⁰

De rechter legt niet ambtshalve een dwangsom op.¹¹ De schuldeiser moet een dergelijk dwangmiddel vorderen, wil hij van de druk ervan genieten. Op die vordering oordeelt de rechter, rekening houdend met alle omstandigheden van het geval, soeverein of een dwangsom opportuun is en zo ja, onder welke modaliteiten.¹² Daarbij kan de rechter de dwangsom op een bedrag ineens, per tijdseenheid of per overtreding vastleggen.¹³ Hoewel een eenmalige veroordeling tot een dwangsom in één bedrag het voordeel van de duidelijkheid heeft, vormt de dreiging van een herhaalde verbeurte van de dwangsom per tijdseenheid of per overtreding vaak een betere stimulans om de hoofdveroordeling daadwerkelijk uit te voeren. De financiële gevolgen voor de schuldenaar nemen dan immers toe naarmate het langer duurt om de hoofdveroordeling na te komen.

3.2 Gezien een dwangsom die per tijdseenheid of per overtreding verbeurt, in principe oneindig kan oplopen, kunnen ook de financiële gevolgen in dat geval een bedrag bereiken dat vele malen hoger is dan de waarde die aan de hoofdveroordeling kleeft. Hoewel de mogelijke hoogte van de financiële gevolgen aan de ene kant de dwangsomschuldenaar in belangrijke mate ertoe kan aanzetten om de hoofdveroordeling uit te voeren, kan die hoogte aan de andere kant ook de dwangsomschuldeiser verleiden om de dwangsom te verkiezen boven de uitvoering

⁹ M.L. STORME, “Een revolutionaire hervorming: de dwangsom”, *TPR* 1980, 223 en 227; K. WAGNER, *Dwangsom* in *APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 14-15.

¹⁰ Cass. 3 juni 1996, AR S.95.0102.N, AC 1996, nr.204; *Pas.* 1996, 565; M. BAETENS-SPETSCHINSKY en S. STEVENS, “Le moyen de prescription de l’astreinte” in B. MAES, B. en J. VAN DONINCK (eds.), *Dwangsom, omdat het moet*, Brussel, Intersentia, 2012, 34-35; C. DE BOE, “Le contentieux de l’astreinte” in A. GILLET (ed.), *Droit des saisies et voies d’exécution*, Brussel, Larcier, 2022, 125.

¹¹ Benelux Gerechtshof 2 april 1984, A/83/3; Cass. 29 oktober 2002, AR P.01.1085.N, AC 2002, nr. 571; *Pas.* 2002, 2060, *RABG* 2003, 991; Cass. 25 februari 1997, AR P.96.0125.N, AC 1997, nr.108; *Pas.* 1997, 283, *RW* 1997-98, 132, noot; Cass. 29 november 1996, AR C.94.0467.N, AC 1996, nr.466; *Pas.* 1996, 1187, *RW* 1997-98, 57, noot; K. BROECKX, “Dwangsommen voor de beslagrechter” in P. Taelman (ed.), *Efficiënt procederen voor een goede rechtsbedeling*, Mechelen, Kluwer, 2016, 684; C. DE BOE, “Le contentieux de l’astreinte” in A. GILLET (ed.), *Droit des saisies et voies d’exécution*, Brussel, Larcier, 2022, 123; J. LAENENS, “Procedureaspecten” in E. DIRIX (ed.), *De dwangsom, Jura Falconis* 1999, 30; M.L. STORME, “Een revolutionaire hervorming: de dwangsom”, *TPR* 1980, 231; M. MARCHANDISE, *De Page, Traité de droit civil belge*, VI, *La prescription*, Brussel, Bruylant, 2014, 486.

¹² Cass. 4 mei 2016, AR P.16.0011.F, AC 2016, nr.301; Cass. 26 april 2012, AR C.10.0530.N, AC 2012, nr.258; *Pas.* 2012, 917, *TBH* 2012, 726 (voor de uitvoeringsmodaliteiten); HR 4 november 1988, *NJ* 1989, nr. 6; G.L. BALLON, *Dwangsom* in *APR*, Gent, Story, 1980, 26; M.B. BEEKHOVEN VAN DEN BOEZEM, *De dwangsom in het burgerlijk recht*, proefschrift Universiteit Groningen, 2006, 130 e.v.; H. BOULARBAH en C. MARQUET, “Les remèdes immédiats: les mesures provisoires et les mesures d’instruction, spécialement l’expertise – l’astreinte” in M. DUPONT (ed.), *Les obligations et les moyens d’action en droit de la construction*, Brussel, Larcier, 2012, 129-130; K. BROECKX, “Dwangsommen voor de beslagrechter” in P. Taelman (ed.), *Efficiënt procederen voor een goede rechtsbedeling*, Mechelen, Kluwer, 2016, 684 en 690-691; C. DE BOE, “Le contentieux de l’astreinte” in A. GILLET (ed.), *Droit des saisies et voies d’exécution*, Brussel, Larcier, 2022, 123-124; J. LAENENS, “Procedureaspecten” in E. DIRIX (ed.), *De dwangsom, Jura Falconis* 1999, 31; K. WAGNER, *Dwangsom* in *APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 19-20.

¹³ Artikel 2 Eenvormige Wet.

Zie ook: artikel 1385ter van het Belgisch Gerechtelijk Wetboek, artikel 611b van het Nederlandse Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en artikel 2061 van de Luxemburgse Code civil

van de hoofdveroordeling en zich also ongerechtvaardigd te verrijken. De rechter moet bijgevolg, indien hij een dwangsomveroordeling per tijdseenheid of per overtreding oplegt, oog hebben voor wat het meest doelmatig is, dit is wat de schuldenaar het best zal aansporen om de verplichting uit te voeren, zonder daarbij de dwangsom zodanige proporties te laten aannemen dat deze eerder een vergoedend of bestraffend karakter krijgt.¹⁴ De dwangsom verliest in een dergelijk scenario immers zijn geloofwaardigheid en eigenheid. Het moet een drukkingsmiddel blijven met primauteit bij de hoofdveroordeling, maar het vormt geen schadevergoeding of straf.¹⁵

3.3 Met enerzijds de rechterlijke mogelijkheid om een maximum aan te verbeuren dwangsommen vast te leggen, en anderzijds een korte verjaringstermijn, biedt de Eenvormige Wet correctieven op voormelde hypothese waarbij de grote hoogte van de dwangsom de schuldeiser verleidt om de dwangsom boven de uitvoering van de hoofdveroordeling te verkiezen. Beide correctieven hebben dan ook gelijklopende doelstellingen.

3.4. Een maximum aan te verbeuren dwangsommen beoogt vooreerst te verhinderen dat de dwangsomschuld astronomische bedragen bereikt en op die manier afbreuk doet aan het instituut van de dwangsom.¹⁶ Een niet-gemaximeerde dwangsom nodigt de dwangsomschuldeiser immers uit om zich op basis ervan te verrijken ten koste van zijn interesse om de hoofdveroordeling uitgevoerd te zien.

Een maximumbedrag draagt voorts bij aan de rechtszekerheid omdat partijen op voorhand weten tot wat zij maximaal gehouden zijn of wat zij kunnen bekomen¹⁷. Het zorgt als zodanig ook voor billijkheid ten aanzien van de dwangsomschuldenaar, die weet dat, eenmaal het maximum is bereikt, hem geen bijkomende dwangsomschuld boven het hoofd hangt. Een maximumbedrag erkent eveneens de belangen van eventuele andere schuldeisers.¹⁸

¹⁴ G.L. BALLON, *Dwangsom in APR*, Gent, Story, 1980, 25 en 28; K. WAGNER, *Dwangsom in APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 23-24.

¹⁵ Artikel 1, 1), Eenvormige Wet; Pag. 28-29 van de Gemeenschappelijke Memorie van Toelichting bij de Eenvormige Wet; HR 24 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:310, concl. adv-gen P.-G. LANGEMEIJER; G.L. BALLON, *Dwangsom in APR*, Gent, Story, 1980, 23-24; M.L. STORME, "Een revolutionaire hervorming: de dwangsom", *TPR* 1980, 226; K. WAGNER, *Dwangsom in APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 12-18.

¹⁶ Pag. 31 van de Gemeenschappelijke Memorie van Toelichting bij de Eenvormige Wet; M.B. BEEKHOVEN VAN DEN BOEZEM, *De dwangsom in het burgerlijk recht*, proefschrift Universiteit Groningen, 2006, 304-305; K. WAGNER, *Dwangsom in APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 35.

¹⁷ Ook al leidt de veroordeling tot betaling van een dwangsom die slechts gedurende een termijn is verschuldigd eveneens tot een gemaximeerde dwangsom (Cass.31 januari 1995, AR P.93.1138.N, AC. 1995, nr.56) toch verschilt die van de veroordeling tot een dwangsom die in hoogte is beperkt. Een termijn voor dwangsommen heeft immers niet hetzelfde gevolg als een maximumbedrag omdat een termijn net het einde aangeeft, terwijl een maximumbedrag dat einde laat fluctueren in de tijd naarmate het maximum volloopt.(zie ter zake conclusie adv-gen mr. VRANKEN, overweging 7, voor HR 1 juli 1994).

¹⁸ Gent 13 januari 2009, *TGR-TWVR* 2010, 94, *P&B* 2010, 175; G.L. BALLON, *Dwangsom in APR*, Gent, Story, 1980, 28; J. VAN COMPERNOLLE en G. DE LEVAL, *L'astreinte in Répertoire notarial*, XIII, *La procedure notariale*, 4/6, Brussel, Larcier, 2020, 62; K. WAGNER, *Dwangsom in APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 37.

De dwangsomrechter is niet verplicht om aan de dwangsom een maximum te verbinden, maar als hij dit doet zal hij er ook mee rekening moeten houden dat, wil de dwangsom nog effectief zijn als drukkingsmiddel, het maximumbedrag voldoende hoog is. De schuldenaar zou op zijn beurt immers de afweging kunnen maken dat de betaling van het maximumbedrag voor hem voordeliger is dan het nakomen van de hoofdveroordeling, waardoor de dwangsom ook op die manier zijn karakter van dwangmiddel tot nakoming van de hoofdveroordeling zou verliezen.¹⁹

3.5 Ook de korte verjaringstermijn beoogt te vermijden dat de dwangsom in buitengewone proportie toeneemt doordat de dwangsomschuldeiser stiltit.²⁰ De korte verjaringstermijn verzekert dat de dwangsomschuldenaar snel duidelijkheid heeft over hoe de dwangsomschuldeiser tegenover de uitvoering van de hoofdveroordeling staat.²¹ Dat biedt de dwangsomschuldenaar rechtszekerheid, waardoor tezelfdertijd de billijkheid ten aanzien van die dwangsomschuldenaar is gediend.²² Evenzeer strekt de korte verjaringstermijn en de daaruit blijkende bedoeling om het bedrag aan verbeurde dwangsommen niet te hoog te laten oplopen tot voordeel van andere schuldeisers van de dwangsomschuldenaar.²³

3.6 Deze beide correctieven geven dus uiting aan de voormelde algemene bezorgdheid dat de dwangsomschuldeiser meer belang hecht aan het invorderen van dwangsommen dan aan de uitvoering van de hoofdveroordeling²⁴, op voorwaarde dat het gestelde maximumbedrag nog voldoende hoog is om de dwangsomschuldenaar aan te sporen om de hoofdveroordeling uit te voeren.²⁵ Met die algemene bezorgdheid in het achterhoofd, beoogt de korte verjaringstermijn, samen met een maximumbedrag aan te verbeuren dwangsommen, de dwangsomschuldeiser ertoe aan te sporen om diligent te handelen. De schuldeiser moet, zoals gezegd, ten behoeve van de rechtszekerheid en de billijkheid ten aanzien van de dwangsomschuldenaar, snel duidelijkheid verschaffen over hoe hij

¹⁹ K. WAGNER, *Dwangsom in APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 35.

²⁰ Pag. 37 van de Gemeenschappelijke Memorie van Toelichting bij de Eenvormige Wet; M. BAETENS-SPETSCHINSKY en S. STEVENS, "Le moyen de prescription de l'astreinte" in B. MAES, B. en J. VAN DONINCK (eds.), *Dwangsom, omdat het moet*, Brussel, Intersentia, 2012, 39; G.L. BALLON, *Dwangsom in APR*, Gent, Story, 1980, 96; G. BALLON, "De verjaring van de dwangsom", *TBH* 1988, 4; K. WAGNER, *Dwangsom in APR*, Mechelen, Kluwer, 2003, 161.

²¹ G. BALLON, "De verjaring van de dwangsom", *TBH* 1988, 4; A. STENEKER, *Asser Procesrecht, Beslag en executie*, Deventer, Kluwer, 2019, randnummer 700.

²² C. DE BOE, "Le contentieux de l'astreinte" in A. GILLET (ed.), *Droit des saisies et voies d'exécution*, Brussel, Larcier, 2022, 148; J. VAN COMPERNOLLE en G. DE LEVAL, *L'astreinte in Répertoire notarial*, XIII, *La procédure notariale*, 4/6, Brussel, Larcier, 2020, 109.

²³ G. BALLON, "De verjaring van de dwangsom", *TBH* 1988, 4.

²⁴ G. BALLON, "De verjaring van de dwangsom", *TBH* 1988, 4 (voor de verjaring); C. DE BOE, "Le contentieux de l'astreinte" in A. GILLET (ed.), *Droit des saisies et voies d'exécution*, Brussel, Larcier, 2022, 148 (voor de verjaring); E. DIRIX, *Beslag in APR*, Mechelen, Kluwer, 2018, 74 (voor de verjaring); E. DIRIX, "Executieproblemen met betrekking tot de dwangsom" in E. DIRIX (ed.), *De dwangsom, Jura Falconis* 1999, 54 (voor de verjaring); M. MARCHANDISE, *De Page, Traité de droit civil belge*, VI, *La prescription*, Brussel, Bruylant, 2014, 485 (voor de verjaring); A. STENEKER, *Asser Procesrecht, Beslag en executie*, Deventer, Kluwer, 2019, randnummer 700 (voor de verjaring); M.B. BEEKHOVEN VAN DEN BOEZEM, *De dwangsom in het burgerlijk recht*, proefschrift Universiteit Groningen, 2006, 144 (voor het maximumbedrag).

²⁵ Zie M.B. BEEKHOVEN VAN DEN BOEZEM, *De dwangsom in het burgerlijk recht*, proefschrift Universiteit Groningen, 2006, 78, voetnoot 50.

tegenover de uitvoering van de hoofdveroordeling staat. De door artikel 1 van de Eenvormige Wet vereiste betekening van de rechterlijke beslissing omtrent die hoofdveroordeling en de erin opgenomen dwangsomveroordeling, geeft de dwangsschuldenaar al een eerste indicatie dat de dwangsschuldeiser nakoming van de rechterlijke uitspraak verlangt.²⁶ Evenzeer moet de navolgende houding van de dwangsschuldeiser diligent en duidelijk zijn. De schuldenaar kan immers niet afhankelijk worden van een eenzijdige beslissing van de dwangsschuldeiser over het ogenblik om tot incassering over te gaan waardoor deze een zorgvuldige afweging die door de rechter werd gemaakt naar zijn hand zet.²⁷ Met advocaat-generaal mr. VRANKEN is dan ook vast te stellen dat de dwangsschuldenaar in dergelijke situatie al te zeer is overgelaten aan “*de tactiek, inzichten, grillen of luimen*” van de dwangsschuldeiser en deze afhankelijkheid van de veroordeelde ten aanzien van de dwangsomgerechtigde niet past bij het instituut van de dwangsom.²⁸ Wil de dwangsom daadwerkelijk beantwoorden aan zijn doel van prikkel tot nakoming, moet kort na het verbeuren ervan aanspraak op betaling worden gemaakt, en de dwangsschuldenaar moet binnen korte tijd duidelijk worden gemaakt dat hij naar het oordeel van de dwangsschuldeiser dwangsommen heeft verbeurd.²⁹

3.7 Uit wat voorafgaat volgt dat de dwangsschuldeiser diligentie aan de dag moet leggen om eerst via betekening zijn verlangen tot nakoming van de rechterlijke uitspraak kenbaar te maken, vervolgens eventuele inbreuken op de hoofdveroordeling vast te (laten) stellen en tenslotte, de erop gestelde dwangsom daadwerkelijk in te vorderen. Het feit dat de (steeds weerkerende) verbeurde van de dwangsom en dus het oplopen van het totale dwangsombedrag aan de dwangsschuldenaar te wijten is, lijkt naar de geest van de Eenvormige Wet geen afbreuk te doen aan deze vereiste diligentie in hoofde van de dwangsschuldeiser.

Het is daarom strijdig met de vereiste diligentie in hoofde van de dwangsschuldeiser, en via deze weg strijdig met het instituut van de dwangsom en de billijkheid, indien wordt aanvaard dat het gestelde maximumbedrag niet een maximum stelt aan de verbeurde dwangsommen maar wel aan de in te vorderen dwangsommen, zodat verjaarde dwangsommen niet mee te rekenen zijn om na te gaan of het maximumbedrag is bereikt. De diligentie die de Eenvormige Wet van de dwangsschuldeiser ter wille van de rechtszekerheid en de billijkheid verwacht, vereist dat verbeurde, maar verjaarde dwangsommen evenzeer mee te rekenen zijn om te bepalen of het rechterlijk vastgesteld maximumbedrag aan dwangsommen is bereikt. Dat de dwangsschuldeiser, zoals in de voorliggende zaak, slechts voor

²⁶ E. DIRIX, *Beslag in APR*, Mechelen, Kluwer, 2018, 61.

²⁷ Conclusie adv-gen mr. VRANKEN, overweging 10, voor HR 1 juli 1994.

Zie ook: Gent 13 januari 2009, *TGR-TWVR* 2010, 94, *P&B* 2010, 175; M. BAETENS-SPETSCHINSKY en S. STEVENS, “Le moyen de prescription de l’astreinte” in B. MAES, B. en J. VAN DONINCK (eds.), *Dwangsom, omdat het moet*, Brussel, Intersentia, 2012, 41-42.

²⁸ Conclusie adv-gen mr. VRANKEN, overweging 11, voor HR 1 juli 1994.

²⁹ HR 29 juni 2012, *NJ* 2013, nr. 508.

een bepaald gedeelte van de verbeurde dwangsommen door middel van een bevel tot betaling de verjaring stuit en aldus voor dat gedeelte de nodige diligentie aan de dag legt, neemt niet weg dat hij tekortschiet aan de van hem verwachte diligentie met betrekking tot het overige gedeelte van de tot het maximumbedrag verbeurde dwangsommen.

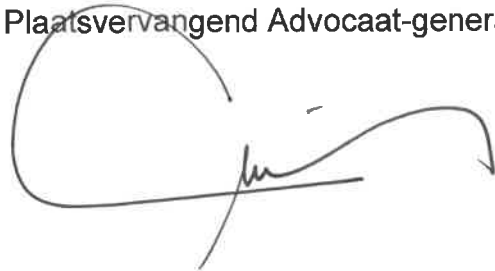
IV. Conclusie

De prejudiciële vraag dient als volgt te worden beantwoord:

“In geval de dwangsomrechter een bedrag heeft bepaald waarboven de dwangsom niet meer wordt verbeurd, moeten de verbeurde, maar verjaarde dwangsommen mee in rekening worden gebracht om te bepalen of het gestelde maximumbedrag van de dwangsom bereikt is”.

Brussel, 12 januari 2023

De Plaatsvervangend Advocaat-generaal

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'R' followed by a series of loops and a long horizontal stroke ending in a small hook.

Ria Mortier